

ISOLATIONISMENS NEDERLAG

Av redaktör ALFRED ÖSTE, Stockholm

FÖR ej länge sedan omtalade ett telegram från Chicago, att republikanska partiets nationalkommitté godkänt Wendell Willkies resolution, vari kräves, att kriget skall fortsättas ända till slutsegern och förklaras, att »nationens ansvar efter kriget icke inskränkes inom Förenta staternas territoriella gränser». Isolationismen i Förenta staterna, som under ett par årtionden utövat ett sådant ödesdigert inflytande på den utrikespolitiska utvecklingen icke blott i det egna landet utan även i hela världen, torde härmed ha fått sitt grundskott. Under debatten i Chicago yttrade senator Broones, tidigare en av de mera framträdande isoleringsvännerna; »Isolationismen är död. Den sjönk med våra örlogsmän i Pearl Harbor.»

Det är visserligen sant, att denna rörelse, som alltsedan de tyska anfällen mot Danmark och Norge samt mot Holland och Belgien dag för dag förlorat terräng, genom den japanska överrumplingen och de därpå följande tyska och italienska krigsförklaringarna, övergavs av sina flesta anhängare. Men isolationismen fortsatte dock i den bemärkelsen att man på sina håll opponerade sig mot att amerikanska soldater sändes bort för att försvara andra länder hinsides Atlanten och Stilla havet. Man gjorde gällande, att Förenta staternas väldiga krigsansträngningar skulle inskränkas till att uteslutande avse försvaret av egna territorier. Denna verklighetsfrämmande uppfattning om huru ett krig skall föras för att vinnas förkastades emellertid enhälligt av allmänna opinionen.

De sista isolationisterna på skansen koncentrerade då sina ansträngningar på att propagera för den tanken att landet åtminstone efter freden åter skulle sluta sig inom sitt skal samt ej ha något med den övriga världens affärer att göra. Förenta staterna skulle med andra ord intaga precis samma hållning som efter första världskriget. Denna uppfattning stred mot allt president Roosevelts och kongressens åtgärder, enligt vilka Förenta staterna tvärtom skulle med den mest aktiva energi deltaga i världens

återuppbyggande efter det nuvarande krigets slut. Nu har Willkie, inför de i höst stundande kongressvalen, låtit det republikanska partiet som i sig inneslutit de flesta isolationisterna, svära sig fritt från dylika förvillelser. Därmed ha linjerna klart uppdragits. Även om de få kvarvarande isolationisterna fortsätta att föra till torgs sin uppfattning i den sist berörda punkten, är det tydligt fastslaget, att den kompakta massan amerikanare denna gång icke vill att 1919 och 1920 års ödesdiga utveckling skall upprepas.

Isolationismen vann efter första världskrigets slut betydande terräng i Förenta staterna, främst enär man ansåg de stora offren i döda och sårade, resp. 40,000 och 205,000, bragta förgäves sådan Versaillesfreden nu en gång blev beskaffad. Landet hade genom president Wilson tagit initiativ till Nationernas förbund, till en organisation för fredlig samverkan mellan jordens folk. Men när sedan denna organisation skulle skapas och taga sina första stapplande steg, vägrade man helt enkelt sin medverkan. Wilson hade också jämte England lovat att garantera Frankrikes gränser, om det vid freden avstod från Rhengränsen, men detta löfte annullerades utan vidare. Den amerikanska hjälpen för Europas och världens återuppbyggande uteblev därmed och förhoppningarna om organiserandet av en världsfred grusades fullständigt. Ej minst anordningarna för Versaillesfredens modifierande råkade på detta sätt i olag. Man kan lätt tänka sig, vad det skulle betytt i Genève, om världsmakten Förenta staterna där lagt sitt tungt vägande ord i vågskålen. Frankrike skulle då icke där kunnat dominera på sätt som en lång tid skedde och de olika spörsmålen skulle ha skärskådats från en vidare horisont. Många författare och skribenter på andra sidan Atlanten ha de sista åren med skärpa framhållit det oerhörda ansvar, som Förenta staterna på detta sätt ådrog sig med tanke på den ödesdiga utveckling, som sedan följde. Ja, flera ha i klara ord uttalat, att skulden till denna främst är Amerikas. Följaktligen ha de fastslagit, att det nu framför allt gäller att icke upprepa en politik, som blivit så olycklig för världen.

Isolationismen behärskade sedan under ett par årtionden Förenta staternas utrikespolitik på det mest fullständiga sätt. Den blev en mur, mot vilken allt studsade tillbaka. För många tänkande amerikanare stod det visserligen redan på ett tidigt stadium klart, att denna doktrinärt politiska isolering icke var förenlig med landets verkliga intressen. Men de kunde intet uträtta mot den kompakta majoriteten, som — med sin tyngdpunkt förlagd till mellersta väs-

terns folkrika, långt från världshaven belägna stater — icke ägnade större intresse åt andra länders och världsdelares öden. Man får ett klart begrepp om isolationismens styrka, när man erinrar sig, hurusom flera presidenter förgäves föreslogo landets anslutning till den permanenta mellanfolkliga skiljedomstolen i Haag, ett i sanning mycket blygsamt samarbete med den övriga världen. Roosevelt gjorde våren 1935 de allra största ansträngningar att genomdriva detta förslag, men även han, som dock hade ett så starkt grepp om kongressen, misslyckades. Det behövdes bara att Hearstpressen igångsatte en våldsam kampanj och att den beryktade radioprästen Coughlin utslungade sitt anatema mot en dylik förbindelse med Gamla världen för att förslaget icke skulle nå den nödvändiga tvåtredjedelsmajoriteten i senaten. Hundratusentals telegram vällde som resultat av denna propagande in på senatorernas bord. Det var också då, som den blinde senatoren för Minnesota efter voteringsresultatets kungörande utropade de signifikativa orden: »Åt helvete med Europa».

Samma år antog kongressen också den ominösa s. k. neutralitetslagen. Isolationisterna hade fått för sig, att man helt enkelt genom lagstiftning skulle kunna hindra Förenta staterna att indragas i ett kommande europeiskt krig. Man erinrade sig alla de olika moment i utvecklingen, som fört landet in i första världskriget och trodde sig nu kunna gardera sig för ett upprepande. Sällan har ett större fiasko i lagstiftningsväg skådats. Lagen sönderplöckades sedan bit efter bit. I japansk-kinesiska kriget fann presidenten lämpligast att i viss utsträckning ignorera den för att icke gynna angriparen på den överfallnas bekostnad. När sedan våren 1939 Roosevelts försök att säkra freden genom sitt bekanta stora budskap till Hitler och Mussolini misslyckats, ansåg han sig böra föreslå sådan ändring av neutralitetslagen, att vapenembargot hävdes. Han kalkylerade nämligen med att de totalitära staterna skulle tveka inför ett angrepp mot västmakterna, om dessa kunde skaffa sig vapen från Förenta staterna. Men isolationismajoriteten i kongressen sade nej, och deras ledare i senaten förlöjligade Roosevelts farhågor för krig i Europa. Han förklarade sig själv vara bättre underrättad, det skulle inte bli någon konflikt. Men kriget kom i alla fall, och strax därpå måste kongressen svälja det beska pillret och tillåta vapenexport.

Det är också typiskt, att isolationisterna under dessa år motsatte sig en upprustning. Från republikanernas sida var detta dock ibland ren partitaktik, man ville bereda den misshaglige demo-

kratiske presidenten parlamentariska nederlag. Man opponerade sig sålunda året före världskrigets utbrott mot av Roosevelt föreslagna slagskeppsbyggen, men denne lyckades i alla fall pressa igenom sina förslag. Tack vare dessa får Förenta staterna i år fyra stora slagskepp färdiga. När den allmänna värnplikten 1940 genomfördes efter katastrofen i Frankrike och inför de tydliga faror, som även den mest förblindade då måste se upptorna sig, röstade likväl många isolationister, främst bland republikanerna, häremot.

De fortsatte med samma taktik även under det händelserika året 1941. Willkie, republikanska presidentkandidaten året förut, hade efter sin nyårsvisit i England hemkommit fylld av beundran för britternas motstånd trots deras storstäders ödeläggelser genom bomber. Han yrkade på kraftigast tänkbara vapenleveranser och avancerade under året i rent interventionistisk riktning. Förenta staternas politiska liv fick då se det egendomliga skådespelet uppföras att Willkie med all energi stödde Roosevelts olika åtgärder för att öka hjälpen åt England, medan majoriteten av hans parti i representanthuset och senaten röstade emot samma åtgärder. Det gällde både utlåningen av krigsmateriel till de allierade och andra förslag att sätta den misslyckade neutralitetslagen ur spel. På samma sätt kritiserade man sådana aktioner av presidenten som patrulleringen i Atlanten, proklamerandet av havens frihet och — efter sänkningarna av ett par amerikanska jagare — ordern till flottan att skjuta först på alla axelfartyg i försvarszonerna. Roosevelt fick ständigt veta, att han drev landet mot kriget. När han med den framtidsblick och det förutseende, som han onekligen en lång följd av år visat sig äga i utrikespolitiska ting förklarade, att fienden icke skulle på förhand omtala, vilket ögonblick man skulle angripa, ej heller var attacken skulle sätta in, stämplades detta tal av isolationisterna som krigshets.

Då japanerna den 7 december i fjol angrepo Pearl Harbor, öppnades naturligtvis ögonen på isolationisterna. De flesta av dem måste i den stunden ha insett, huru fullständigt verklighetsfrämmande deras politik varit. Deras ledare ute i landet, överste Lindbergh, erbjöd också genast regeringen sina tjänster och hans beryktade organisation, America First Committee, gjorde sammaledes. De kvarvarande isoleringsvännerna lade sedan, såsom förut påpekats, sin propaganda på den bogen att amerikanska trupper icke borde sändas över haven och att Förenta staterna åtminstone efter krigets slut skulle återgå till sin forna isolationism. Sedan Willkie

och hans parti nu omsider gjort upp räkningen med denna lilla falang, ha linjerna fullt klarnat. Amerika synes nu villigt att efter slutet på detta krig, som det förklarar skall föras ända till segern, taga sin del i världens återuppbyggnad. Att efter freden inga stora handelsbarriärer uppresas har både av Roosevelt och utrikesminister Hull förklarats vara en av förutsättningarna för att normala förhållanden mellan jordens olika stater skola kunna inträda. Även på detta område säger sig Förenta staterna ha lärt sin läxa. Isolationismen i alla dess former har prövats men befunnits för lätt i en värld, där människor och länder genom tekniska uppfinningar och nya kommunikationsmedel för varje dag föras allt närmare varandra.